

Wymagania stawiane pracom dyplomowym realizowanym na kierunku **Socjologia**

Podstawowa przesłanka wskazująca na konieczność zróżnicowania obu typów prac wynika ze stawianego celu – odmiennych umiejętności w jakie powinien zostać wyposażony student po ukończeniu studiów I i II stopnia na kierunku **Socjologia**.

Cel studiów I stopnia – nabycie umiejętności związanych zarówno z prowadzeniem badań społecznych, jak i umiejętności zastosowania podstawowych koncepcji teoretycznych w interpretowaniu zjawisk społecznych.

Cel studiów II stopnia – zaawansowana sprawność w uwzględnieniu szerszych perspektyw teoretycznych, zdolności lokowania problemów badawczych na tle ogólniejszych procesów cywilizacyjnych oraz umiejętność przeprowadzenia analiz porównawczych – także w perspektywie międzykrajowej (połączenie umiejętności zawodowych z interpretacją, wyjaśnianiem mechanizmów działań i zachowań jednostek oraz procesów społecznych za pomocą teorii socjologicznych).

Kryterium zróżnicowania kwalifikacji nabytych przez studentów stało się podstawą do skonstruowania odmiennych dyrektyw dotyczących wymagań, treści merytorycznych oraz formy prac dyplomowych. W obu przypadkach chodzi o sprawdzenie nabytych przez studentów umiejętności jako efektu końcowego obu typów kursu.

Praca dyplomowa na studiach I stopnia – może być realizowana w trzech postaciach:

- 1) **PRACA EMPIRYCZNA** - celem jest wykazanie się warsztatem metodologicznym i proceduralnym poprzez praktyczną realizację badań. Praca winna zawierać trzy części:
 - **cel badań:** uzasadnienie podjętego problemu, opis terenu badań z wyjaśnieniem podstawowych pojęć – „kluczy”, opis aktualnego stanu badań;
 - **część metodologiczna:** winna zawierać problem główny i problemy szczegółowe, hipotezy, zmienne, opis metod oraz techniki badań, narzędzi, zasady doboru próby oraz charakterystykę próby, zasady tworzenia narzędzia badawczego (gotowe narzędzie badawcze powinno znajdować się w aneksie) oraz szczegółowy harmonogram przebiegu badań, uzasadnienie zastosowania konkretnej metody (metod), informacje o przeprowadzeniu badania pilotażowego (zwiadu badawczego) i zaprezentowanie wniosków z badań pilotażowych;
 - **część empiryczna:** zebranie danych i ich obróbka, interpretacja uzyskanych wyników, weryfikacja hipotez badawczych w świetle zgromadzonego materiału empirycznego.

- 2) **PRACA – PROJEKT BADAWCZY** - praca o charakterze projektu powinna dotyczyć takich propozycji, które z uwagi na duże próby badawcze lub inne, zakrojone na szeroką skalę działania badawcze, na etapie pracy dyplomowej są niemożliwe do zrealizowania; praca powinna zawierać trzy części:
 - **cel badań:** uzasadnienie podjętego problemu, opis terenu badań z wyjaśnieniem podstawowych pojęć – „kluczy”, opis aktualnego stanu badań;
 - **część metodologiczna:** winna zawierać problem główny i problemy szczegółowe, hipotezy, zmienne, opis metod oraz techniki badań, narzędzi, zasady doboru próby oraz charakterystykę próby, zasady tworzenia narzędzia badawczego (gotowe narzędzie badawcze powinno znajdować się w aneksie) oraz szczegółowy harmonogram przebiegu badań, uzasadnienie zastosowania konkretnej metody (metod), informacje o przeprowadzeniu badania pilotażowego (zwiadu badawczego);
 - **sprawozdanie z badania pilotażowego:** ta część pracy powinna zawierać wnioski z badania pilotażowego odnoszące się zarówno do narzędzia badawczego jak i założeń badawczych pracy, elementem kończącym powinny być dyrektywy praktyczne związane z proponowanym przedsięwzięciem badawczym.

- 3) **PRACA - PROJEKT INTERWENCJI SPOŁECZNEJ** – rozumiany jako przesłanka, problem, który z różnych powodów wymaga interwencji rozumianej jako: przeciwdziałanie zagrożeniom, udoskonalanie istniejącego stanu rzeczy, zmiana sytuacji, czy wprowadzenie innowacji dla lepszego, bardziej efektywnego działania. Przedmiotem analizy mogą być tutaj określone instytucje, kategorie społeczne, czy grupy. Projekt interwencji społecznej ma charakter autorskiego pomysłu, a jego celem jest wykazanie się wrażliwością społeczną – percepcją „socjologiczną” rzeczywistości (uwrażliwienie na kwestie społeczne – rozpoznanie problemów społecznych), umiejętnością zastosowania warsztatu metodologicznego do podjętych kwestii oraz umiejętnością organizacyjną procesu planowania badań, by w jak najefektywniejszy sposób wspomniane innowacje wprowadzić. Projekt ten zawierać powinien trzy części:

- **przedstawienie aktualnego stanu**, cel, opis problemu i uzasadnienie wyboru analizowanego terenu oraz uzasadnienie konieczności zmian. Wyjaśnienie zastosowanych pojęć – kluczy.
- **diagnoza**, sformułowanie problemu oraz próba jego diagnozy (na podstawie dostępnych dokumentów, bądź badań własnych). W przypadku badań własnych projekt interwencji społecznej powinien zawierać część, w której usytuowany byłby problem główny i problemy szczegółowe, oraz opis metod i technik wraz z konstrukcją narzędzi – zgodną z obowiązującymi zasadami procedury badawczej.
- **rekomendacja**, czyli plan zmian, ich kierunek oraz sposób realizacji.

Praca dyplomowa na studiach II stopnia różni się częścią teoretyczną, w której student powinien wykazać się nie tylko głęboką wiedzą teoretyczną, znajomością koncepcji adekwatnych do przyjętego problemu oraz umiejętnościami erudycyjnymi, ale także potrafiłby w sposób trafny zastosować przyjętą koncepcję w realizowanej analizie. W przypadku pracy empirycznej, dokonując analizy uzyskanego materiału (w części empirycznej) student winien odwoływać się i wyjaśniać mechanizmy społeczne za pomocą przyjętych wcześniej koncepcji teoretycznych. Prace dyplomowe na studiach II stopnia mogą być także pracami czysto teoretycznymi bądź realizowanymi na podstawie materiału zastanego. Struktura pracy, przypisy, bibliografia itp. zgodna z obowiązującymi do tej pory wymogami¹.

Wymagania edytorskie prac dyplomowych:

Maszynopis pracy dyplomowej powinien spełniać następujące wymagania:

- format arkusza papieru: A4 (dwustronnie),
- czcionka: Times New Roman lub Calibri,
- wielkość czcionki podstawowej: 12 pkt,
- odstęp między wierszami: 1,5 wiersza,
- marginesy: górny: 2,5 cm, dolny: 2,5 cm, lewy: 3,5 cm, prawy: 1,5 cm (marginesy lustrzane)
- stosować justowanie (wyrównanie tekstu do obu marginesów),
- wszystkie strony pracy są ponumerowane, a numer znajduje się u dołu strony.
- grafika w pracy – wykresy, tabele, schematy, rysunki powinny zostać opatrzone odpowiednim podpisem z podaniem źródła

¹ Wszystkie prace licencjackie i magisterskie, niezależnie od rodzaju i przyjętej koncepcji winny zawierać: bibliografię (efekt kwerendy bibliotecznej), wyjaśnienie pojęć i uzasadnienie ich zastosowania (słowa kluczowe lub koncepcje teoretyczne), jasną oraz zgodną z przyjętymi założeniami strukturę, przypisy, aneksy (które zawierać powinny narzędzia), dane statystyczne oraz wszelkie dokumenty, którymi licencjat posługiwał się podczas pisania pracy; Ostateczną decyzję o kształcie pracy licencjackiej/magisterskiej podejmuje promotor, możliwe są propozycje wychodzące poza zaproponowane schematy.

Egzamin dyplomowy

STUDIA I STOPNIA

Obejmuje (1) prezentację przez studenta napisanej pracy – projektu, (2) odpowiedź na pytanie recenzenta oraz (3) odpowiedź na dwa pytania komisji zadane na podstawie zagadnień z wylosowanych z zestawu.

1. Student przedstawia napisaną przez siebie pracę (problem pracy, jej cel, założenia, metodę realizacji, przebieg i wyniki). Czas prezentacji - 10 minut. Prezentacja może mieć charakter multimedialny
2. Student odpowiada na pytanie recenzenta dotyczące pracy oraz jej prezentacji.
3. Student decyduje czy odpowiada na pytanie z zakresu metod i technik badawczych czy z zakresu teorii socjologii, a następnie losuje zagadnienie z wybranego zestawu. Oba zestawy obejmują po 10 zagadnień. Na podstawie zagadnienia wylosowanego przez studenta, komisja formułuje pytanie egzaminacyjne. Dodatkowo student losuje zagadnienie z zestawu dotyczącego realizowanej specjalności. Komisja na tej podstawie formułuje drugie pytanie.

STUDIA II STOPNIA

Obejmuje (1) prezentację przez studenta napisanej pracy – projektu, (2) odpowiedź na pytanie recenzenta oraz (3) odpowiedź na dwa pytania komisji zadane na podstawie zagadnień wylosowanego z zestawu.

1. Student przedstawia napisaną przez siebie pracę (problem pracy, jej cel, założenia, metodę realizacji, przebieg i wyniki). Prezentacja ma charakter multimedialny, powinna obejmować 6-8 slajdów / plansz. Czas prezentacji - 12 minut.
2. Student odpowiada na pytanie recenzenta dotyczące pracy oraz jej prezentacji.
3. Student decyduje czy odpowiada na pytanie z zakresu metod i technik badawczych czy z zakresu teorii socjologii, a następnie losuje zagadnienie z wybranego zestawu. Oba zestawy obejmują łącznie 15 zagadnień. Na podstawie zagadnienia wylosowanego przez studenta, komisja formułuje pytanie egzaminacyjne. Dodatkowo student losuje zagadnienie z zestawu dotyczącego realizowanej specjalności. Komisja na tej podstawie formułuje drugie pytanie.